

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **JUDr. J. V. – D., T.**, IČO: X., proti žalovanému: **A. A., s. r. o., D.**, IČO: X., o **určenie neúčinnosti právnych úkonov**, vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 4 Cob 58/2012, a o návrhu žalobcu na vylúčenie sudcu Krajského súdu v Prešove JUDr. Romana Tótha z prejednávania a rozhodovania v tejto veci, takto

r o z h o d o l :

Sudca Krajského súdu v Prešove **JUDr. Roman Tóth nie je vylúčený** z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 4 Cob 58/2012.

O d ô v o d n e n i e :

Podaním, doručeným Krajskému súde v Prešove dňa 8. novembra 2012, vzniesol žalobca námietku zaujatosti proti sudcovi JUDr. Romanovi Tóthovi. V podanej námietke rozobral právnu teóriu vznesenia námietky zaujatosti, názory na danú problematiku obsiahnutú v niektorých rozhodnutiach a poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu pre neho podstatné a rozhodujúce sp. zn. 2 Ndob 20/2012. Vo veci samej námietky zaujatosti uviedol, že štatutár spoločnosti A. A., s. r. o., S., Ing. M. Š., je podozrivý z rozsiahlej trestnej činnosti v prepojenosti na svojho otca V. Š., ktorý je štatutár spoločnosti A. S., s. r. o., tým, že dňa 28. 08. 2008 u C. – S., a. s., v B. odplatným prevodom previedli 116 823 ks akcií emitenta A., a. s., S., bez akejkoľvek finančnej náhrady pre prevodcu A. S., s. r. o., bez súhlasu VZ spoločnosti A. S. a v rozpore so Spoločenskou zmluvou spoločnosti A. S., s. r. o. Zdôraznil, že V. Š. je zároveň predsedom predstavenstva v spoločnosti A., a. s., S.. Ďalej uviedol, že spoločnosť A. A. s. r. o., S., spoločnosť A. S., s. r. o. a spoločnosť A., a. s., S., zastupuje na základe splnomocnení advokát JUDr. J. H., S., ktorý má, ako uviedol žalobca, nadštandardné vzťahy so sudcom Krajského súdu v Prešove JUDr. R. Tóthom v prepojenosti na štatutárov vyššie citovaných spoločností, ktoré zakladajú podľa názoru žalobcu relevantný

a nespochybniteľný dôvod o vzniku pochybnosti o nestrannosti sudcu KS v Prešove JUDr. R. Tótha. Taktiež uviedol, že sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. R. Tóth sa tomu ani nebráni a vo svojich vyjadreniach o námietke zaujatosti sám požaduje o vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vo veci (v minulosti uplatnené námietky zo strany JUDr. J. V. voči sudcovi JUDr. R. Tóthovi).

Sudca JUDr. Roman Tóth vo vyjadrení k podanej námietke zaujatosti uviedol, že je bez pomeru k veci, k účastníkom a k ich zástupcom. Ďalej uviedol, že JUDr. H. pozná len ako advokáta zo súdnych pojednávaní, osobne ho nepozná a netykajú si. Taktiež uviedol, že nemá s uvedeným právnym zástupcom žiadne nadštandardné vzťahy. Podľa názoru namietaného sudcu, dôvodom námietok je snaha, aby v tejto veci nerozhodoval a dodal, že tvrdenia JUDr. V. sa blížia ohováraniu. Taktiež uviedol, že v minulosti žalobca na neho podal trestné oznámenie a Najvyšší súd Slovenskej republiky sudcu z rozhodovania veci nevyhlásil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky podaním zo dňa 22. 11. 2012 vrátil predložený spis krajskému súdu na doplnenie z dôvodu, že námietka nespĺňala náležitosti námietky zaujatosti a súčasne na rozhodnutie o poplatkovej povinnosti.

Podaním, doručeným krajskému súdu dňa 17. 01.2013, žalobca doplnil námietku zaujatosti a dňa 28. 01. 2013 krajský súd predložil námietku zaujatosti na rozhodnutie súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska vylúčenia sudcu je právne významným vzťah sudcu buď k prejednávanej veci (o ktorý ide v prípade konkrétneho záujmu sudcu na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (ide oň

napríklad v prípade rodinného alebo priateľského vzťahu sudcu k účastníkovi konania), alebo k zástupcovi účastníka konania.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) súčasne na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci musí rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania, ktorý zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho prejednávania a rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmaření hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý, nie nestranný sudca.

Nestrannosť, definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti, býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej právnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti, závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len

povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v súvislosti s tvrdeniami žalobcu o zaujatosti sudcu krajského súdu poukazuje na skutočnosť, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle ust. § 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení zmien a doplnkov (tiež čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré však neboli v prejednávanom prípade u sudcu, uvedeného vo výroku tohto rozhodnutia, naplnené. Nakoľko zo spisu nevyplývajú žiadne také skutočnosti, ktoré by preukazovali opak a spochybňovali správnosť predmetného vyjadrenia, dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prípade tohto sudcu Krajského súdu v Prešove nie sú dané zákonné dôvody, pre ktoré by ich bolo možné vylúčiť z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Meradlom pre hodnotenie objektivity sudcu nemôže byť subjektívne hľadisko účastníka konania, ktoré je spravidla motivované tým, že súd nebude konať a nerozhodne podľa jeho predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

Vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci možno až vtedy, keď je vzťah sudcu nielen tvrdý, ale skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 14 ods.1 O. s. p.

Základom pre vylúčenie sudcu môžu byť vždy len objektívne existujúce zákonné dôvody; na nepreukázané a nedoložené tvrdenia nemožno v konaní o námietke zaujatosti sudcu prihliadať.

Nakoľko Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by mohla byť považovaná za relevantnú z hľadiska § 14 ods. 1 O. s. p., a to nielen so zreteľom na subjektívne hľadisko, prezentované vo vyjadrení namietaného sudcu Krajského súdu v Prešove, že nemá pomer k právnomu zástupcovi žalovaného, ale aj z objektívneho pohľadu, preto vznesenej námietke zaujatosti nevyhovelo a dospelo k záveru, že nejestvujú dôvody, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania za účasti žalobcom spochybňovaného sudcu krajského súdu.

.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 4. februára 2013

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová